

RELATORIO DO CONGRESO SECTORIAL DE VACÚN DE LEITE

1.- OS ÚLTIMOS ANOS.

1.1.- As Cotas.

A configuración do sector lácteo galego actual comeza polo ano 1985/86 coa entrada no, naquel entón “Mercado Común Europeo” e coa primeira adxudicación de cotas. Daquela pretendíase limitar a produción de Galiza á do ano 1986, cousa que inviabilizaba absolutamente o futuro da totalidade das explotacións. Daquela o sector defendeuse e arroupouse mediante a Plataforma do Leite que desenvolveu moitas loitas que deron como froito cambiar o ano de referencia á campaña 91/92 o que significou un incremento de cota do 50 %, aínda que seguía a ser insuficiente, polo que a loita por defender a capacidade produtiva de Galiza prolongouse no tempo ata chegar á actual que ven a ser a dobra da proposta inicial.

Dentro desta loita de cotas, na segunda metade da década dos 90 houbo moitas loitas para tentar evitar a aplicación da supertaxa que ó final se aplicou no ano 98, o que xerou, tamén potenciado dende as Administracións Públicas, un mercado de cotas que varreu a metade das explotacións e deixou endebedadas boa parte do resto. Neste feito radica unha boa parte dos problemas económicos actuais das explotacións.

No ano 2005 despois de moitas loitas e presións conséguese que a cota pase a xestión pública e que desapareza o mercado de cotas, pero isto para moitas explotacións xa é demasiado tarde. E así chegamos á actualidade onde o liberalismo xa non quere cotas nin controis da produción, nin ningún tipo de regulación.

1.2.- Os Contratos.

Os acordos entre produtores e industrias xestionados por contratos, foi sempre unha reivindicación do SLG, e xa no ano 87/88 se puxeron en marcha co grupo LARSA, e funcionaron ata que a pasividade das Administración e as presións especulativas dos grupos de presión industrial e financeiro o abortaran.

Despois houbo outros intentos que xa non frutificaron por defender prezos que, naquel momento, non eran asumíbeis polo sector.

Toda a década dos 90 e a seguinte non significaron ningún avance pola vía da negociación, polo que a posibilidade dos contratos nin se pensou, e así chegamos á situación actual, onde todos defenden os contratos, sen negociación colectiva de prezos mínimos, e convertidos polo tanto nun instrumento para a aplicación das políticas liberais que se propoñen en non como instrumento de garantía para o sector produtor.

1.3.- A Industria.

En todos estes anos o proceso industrial consistiu en ir desfacendo o tecido industrial autóctono e ir vendéndoo ao capital foráneo. Incluso a experiencia do Grupo Lácteo Galego acabou vendida polo Xunta tamén a capital foráneo. O papel do goberno galego, daquela do PP foi fundamental en consolidar estas operacións, primeiro deixando escapar LARSA para o capital francés, incluso con capital público invertido na mesma e despois co lapidación do grupo lácteo.

A única industria de capital galego que permanece no mercado e o grupo de Leite Río, que non ten ningún interese estratéxico que se poida vincular co futuro do País, e ademais, na práctica é a punta de lanza das políticas industriais de baixada de prezos e practica as políticas de pago a produtores e produtoras máis opacas e enganosas do mercado.

1.4.- O Sector Produtor

En todos estes anos o sector produtor de Galiza pasou de máis de 70.000 explotacións a menos de 12.000 grazas ás políticas aplicadas no sector, sen que isto signifique o nivel de renda das mesmas crecera nesta proporción, aínda que si o nivel de investimentos e de traballo: Medramos moito en dimensión de explotacións, en investimentos e en traballo e medramos pouco ou nada na renda, se a comparamos coa renda media da sociedade.

Aparte disto o crecemento das explotacións non foi para nada enfocado a crear riqueza no País, así a base territorial aumentou moi pouco, e polo tanto a ocupación e rendibilización da superficie, ou o que é o mesmo: a utilización dos nosos recursos.

Na maioría das explotacións actuais non practican o pastoreo polo que a capacidade de utilización de boa parte dos recursos naturais xa se perde, pero é que ademais a maior parte dos produtos que se usan para a alimentación do gando son producidos fora e importados, polo tanto non serven para poñer en valor as nosas producións nin para xerar riqueza endóxena.

Se polo menos as explotacións que quedan foran capaces de garantir a súa permanencia e de xerar un nivel de renda suficiente para garantir os postos de traballo das persoas que están nelas, con unha remuneración decente, aínda teríamos conseguido algo, pero non sempre é así, debido a que o nivel de endebedamento de moitas delas é preocupante.

2.- A SITUACIÓN ACTUAL.

2.1.- Ven dada por tres factores:

- a) incremento sistemático dos prezos dos insumos e servizos que as explotacións necesitan: custos de produción.
- b) decrecemento dos prezos do leite ao produtor ou produtora.
- c) A aplicación de unha política de liberalismo absoluto, encamiñada a que non exista ningunha regulación no mercado e prevalezan as esixencias dos especuladores e grupos de presión.

Isto, o que significa na práctica, é unha constante caída na renda das explotacións, chegando en algúns casos, a perder diñeiro na propia actividade, e dicir a vender o leite por menos prezo do que custou produci-lo.

Esta situación, que pon en tela de xuízo a pervivencia das explotacións foi a que marcou o acontecido nos dous últimos anos e que veu dada por fortes mobilizacións durante moito tempo reivindicando mecanismos de establecemento e garantía de prezos e que foron sempre frustradas con falsas saídas postuladas dende a

Administración e industria, coa complicidade de algunhas organizacións do sector. Vexámolo por partes:

- a) As mobilizacións: comezaron co inicio da caída dos prezos a primeiros de 2008, despois de tres ou catro meses de prezos moi altos. Como na época de bos prezos subiron os custes dos insumos proporcionalmente, agora ao caer os prezos hai unha gran perda de rendibilidade. Os prezos seguiron a caer es as mobilizacións continuaron aínda que se foron frustrando pouco a pouco con falsas saídas dende as Administracións (contratos sen prezo) e dende o propio sector por parte de algunhas organizacións que deron por boas estas falsas saídas, enganando así ó sector. En moitas organizacións mantivéronse con convocatorias feitas só polo SLG, mentres o resto se inhibiu. Foi a presión da xente a que fixo que as mobilizacións continuaran inicialmente, pero frustración tras frustración chegamos ao punto actual de desánimo e de non confianza no futuro.
- b) As Administracións: tentando xustificarse diante da opinión pública máis que buscar unha saída ao problema quitáronse da manga un contrato sen prezo que non serviu para dar solución a situación pero si para xerar frustración no sector así como para banalizar unha ferramenta clave para a estabilidade dos prezos: o contrato.
- c) Os novos axentes: En todo este río revolto aparecen nas mobilizacións asociacións de tipo empresarial que desprestixiando o papel dos sindicatos, presentáronse como a alternativa salvadora con unha serie de propostas que para nada atinxían os problemas, ademais ían cargadas de incoherencias e de actitudes que só serviron para desprestixiar as mobilizacións.

2.2.- A situación a nivel europeo.

A situación de baixos prezos e de falta de rendibilidade foi común en toda Europa, o que provocou que coa entrada do novo Comisario se puxera a andar un grupo de propostas chamado Grupo de Alto Nivel (GAN) que fixo unha valoración da situación do sector e quitou unhas conclusións que pretenden dar solución a toda esta problemática.

Boa parte destas conclusións só serven para afondar máis no liberalismo e o dominio do sector en función de catro grandes axentes do mercado que especulan co leite (por exemplo a creación dun mercado de futuros), pero hai algunhas conclusión que en principio podían abeirar algunha esperanza, como por exemplo a necesidade de facilitar a negociación dos prezos do leite no sector produtor. O malo é que a medida que estas cousas se concretan imos vendo como representan novas frustracións e novas mentiras: A nova lexislación proposta para que poida haber negociacións o que fai é eliminarlle á Administración a responsabilidade de garantir prezos, é dicir: máis liberalización, e aínda por riba, rouba aos sindicatos e organizacións existentes a capacidade negociadora para poñela en mans de uns “chiringuitos” que chama Organizacións profesionais; elimina as interprofesionais como punto de encontro e debate de prezos e non crea outra plataforma que as substituíra, é dicir: en lugar de crear vías para a negociación destrúe o pouco que había.

Ademais estas conclusión do GAN, parece ser que van ser a nova disposición da política agraria da UE para o sector, engadíndolle o que está riba da mesa coa política de axudas: conxelación de presupostos e menos diñeiro.

3.- AS PREVISIÓN A CURTO PRAZO.

A nivel mundial parte das pretensións da OMC no sector lácteo están cubertas: a mundialización dos prezos é xa unha realidade, xa que son moi escasas as diferenzas entre a UE, ASA e Nova Zelandia, co que cabe esperar que a mundialización dos mercados, salvo que algo o impida pode estar próxima.

Na UE como imos vendo todo vai no camiño da liberalización e de achaiarlle o camiño aos agronegocios, vexamos o que están propoñendo:

- a) Eliminación das cotas en 2015
- b) Eliminación de toda regulación dos mercados
- c) A negociación de prezos en mans dos grupos de presión e dos especuladores
- d) Recorte das axudas que se puxeron para compensar a caída de prezos e agora xa desacopladas.
- e) Incremento sistemático dos custes dos insumos e dependencia foránea para alimentar o gando.

Vemos que todas as propostas van no sentido de non solucionar os problemas e as carencias do sector produtor, polo tanto as nosas propostas, se queremos defender o sector e que a maioría das explotacións que quedan en Galiza sigan a súa actividade temos que defender cousas diametralmente opostas.

4.- AS NOSAS PROPOSTAS.

4.1.- Para os mercados:

- a) Control da produción a nivel europeo que axuste a produción ó consumo.
- b) Regulación dos mercados que evite a “lei da selva” que só beneficia ós máis poderosos e que cheguen a regular toda a cadea de valor.
- c) Establecementos de prezos mínimos que cubran os custos de produción e o traballo, con un nivel de renda digno, e que se negocien entre as partes con mediación e arbitraje da Administración
- d) Establecemento de mesas institucionalizadas onde se leven a cabo estas negociacións.
- e) Oposición ás propostas de introducir máis especulación no sector: mercado de futuros, etcétera.

4.2.- Para as axudas.

- a) Mantemento das axudas ás explotacións vinculadas á actividade e ao traballo familiar
- b) Converter o CES en axudas que primen a orientación das actividade das explotacións cara a xeitos de producir máis sustentables de xeito real, e non en algo xustifico con papeis e que á maioría das explotación non serve.

4.3.- Para as explotacións.

- a) Iniciar un traballo mediante o Banco de Terras e outras iniciativas que se poidan poñer en marcha de cara a dotar as explotacións de base territorial suficiente, que permita dar un xiro á maneira de producir e que teña como fin que as explotacións que queiran poidan producir de por si o alimento do seu gando.
- b) Aplicación de políticas anovadoras que permitan incrementar a renda das explotacións sen aumentar, ou incluso diminuindo a súa produción.
- c) Establecemento de axudas económicas e técnicas para aquelas explotacións que se decidan a poñer en marcha proxectos de venta directa das súas producións nos mercados locais.
- d) Permitir a posibilidade de xubilación a partir dos 60 anos por ser este un traballo físico rudo e con exposición a elementos desfavorables para o organismo.
- e) Dar valor ás calidades diferenciadas reais que temos (ecolóxico, queixos con DO, etc.), e traballar no camiño de outras diferenciacións coma o leite galego de produción labrega, leite de vacas que pastan, etc.